

11. Словник гідронімів України.-К., 1979.
12. Трубочев О.Н. Kobyla - caballus - χαβαλλης//Zbornik u čast Petru Skoku.- Zagreb,1985.
13. Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд/Под ред. О.Н.Трубачева.-М.,1983.-Вып.10.
14. Hydronimia Wisły. Cz.I. Wykaz nazw w układzie hydrograficznym.-Wrocław-Warszawa-Kraków, 1965.
15. Hrabec S. Nazwy geograficzne Huculszczyzny.-Kraków,1950.
16. Iordan I. Topomimia românească.-București,1963.
17. Názvy vrchov a dolín Slovenskej socialistickej Republiky / Spracovali: Z.Koláriková, M.Majtán.-Bratislava,1987.
18. Pavlović M. Onomastica illyrica// Onomastica Jugoslavica.-1969.-Т.1.

В.П.Шульгач

З історичної ойконімії Ровенщини (Надчиці, Брищі, Дроздинь, Людинь, Тур'я)

Надчиці – поселення в Млинівському р-ні. Історичні фіксації: Nadczyse (1570), «изъ Надчичъ» (1576)*, Надчицы (1855) тощо. Я.О.Пура вбачає в цій назві зв'язок з незасвідченим *Надко < *Над-о, залучаючи для порівняння старопольські особові імена Nadmir, Nadbor, тобто схиляється до думки, що Над(о) – скорочене відкомполитне ім'я [7:35]. На наш погляд, Надчиці (з первісного фонетично модифікованого Надчичі) пов'язане з патронімом *Надчичь – похідним на -ичь від особового імені *Надець (*Над-ець). Воно мотивоване в колі слов'янської лексики, яка об'єднується під гаслом *naditi [4,22:8-9], пор., наприклад, волинськ. надитися *ждати, очікувати* (запис наш), блр. діал. надзіцца *сподіватися, ждати* [9,3:125]. Стосовно ймовірності демінутива *Надець пошлемося на документально засвідчене схв. Nad (наводиться за [10:149]) – (як опозиція) серб. Ненад [3:145], ст.-укр. Ненадь 1595р. [1, VI/1:246], блр. Нянад [2:302] тощо.

Брищі – ойконім у Млинівському р-ні, віднесений до множинних найменувань на -і від незасвідченого антропоніма *Брищ < Бришкј [7:113]. Схиляємося до думки, що тут приховане первісне *Дебрищі, мн. від Дебрище < *Дьбrišče (пор., наприклад, ойконім Debrište (2) в Македонії [11:124]). Редукція анлауту могла відбутися за рахунок втрати слабого -ь- в морфологічно ізольованій позиції. Стосовно мотивації

* Історичні варіанти, подані без посилань, на джерела, наводяться за виданням [7].

відновлюваного *Дебрищі пор. укр. діал. дебри́ше *засува, обвал* [6,1:207].

Дроздинь - назва населеного пункту в Рокитненському р-ні. Фіксується як Drozdyn (1881), Дроздын (1855). Я.О.Пура тлумачить Дроздинь як дериват на -ин від антропоніма Дрозд [7:66], що суперечить закономірностям ономастичного словотвору (очікувалося б Дроздів чи Дроздове, пор. с. Дроздів у Гошанському р-ні Ровенщини). Очевидно, першопочатковою формою була форма Дроздын – похідне на -ынь < -уь < уні від основи Дрозд чи дрозд *невеликий співучий птах*. Зважаючи на рос. Дроздыни - ойконім на Новгородщині [5,1:487] < *Дроздынь, можна відновлювати регіональне псл. *Drozdynь.

Людинь – найменування поселення в Дубровицькому р-ні. В історичних джерелах відоме як w Ludynie (1558), Людын (1850), Людины (1890), Ludyn (1911). Назву села справедливо пов'язують з особовими іменами Людо чи Люд [7:262], пор., наприклад, блр. Люд [2:262], хоч тут цілком ймовірний зв'язок і з апелятивною лексемою, об'єднаною під праформами *l'udь, *l'udo, *l'udь [4,15:194-200]. Беручи до уваги польський ойконім Ludynia [12,V:478], маємо підстави для реконструкції псл. ойконімної бази *L'udynь.

Тур'я – назва села в Дубнівському р-ні. В джерелах фіксується з XV ст.: ім'єньє... на имѣ Турьюю (1488), dzierzawcy wsi Turzey (1666), Турья (1882). В науковій літературі пов'язується з антропонімом Тур [7:18], що неможливо з огляду на словотвір. В основі цього ойконіма лежить прикметник турии, точніше, форма ж.р. турья - похідне із суфіксом -ѣй- < -ѣ] від апелятива тур Vos primigenius. Зважаючи на укр. Тур'я (Львівщина, Сумщина, Чернігівщина), блр. Тур'я - поселення на Гродненщині [8:242], рос. Турий Двор, Турья, Турье - поселення у колишніх Новгородській, В'ятській, Смоленській губ. [13, IX:219,229], Turje у Словенії та Македонії [11:446], пол. Turza, Turze [12, XII: 661 -665] – ойконіми, можна реконструювати псл. *Turjь, -а, -е.

1. Архив Юго-Западной России, изд. Временною комиссиею для разбора древних актов.-К., 1859-1914.-Ч.I-VIII.

2. Бірыла М.В. Беларуская антрапанімія. 2: Прозвішчы, утвораныя ад апелятыўнай лексікі.-Мінск, 1969.

3. Грковић М. Речник личних имена код Срба.-Београд, 1977.

4. Этимологический словарь славянских языков: Праславянский лексический фонд.-М., 1974.-1997.-Вып. 1-24.

5. Новгородские писцовые книги, изд. Археографическою комиссиею.-СПб., 1859-1910.-Т. 1-6 и указатель.
6. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок: У 2 ч.-К., 1984.
7. Пура Я.О. Походження назв населених пунктів Ровенщини.-Львів, 1990.
8. Рапановіч Я.Н. Слоўнік назваў населеных пунктаў Гродзенскай вобласці.-Мінск, 1980.
9. Тураўскі слоўнік/Рэд. А.А.Крывіцкі.-Мінск,1982-1987.-Т.1-5.
10. Худаш М.Л., Демчук М.О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімі утворення).-К., 1991.
11. Imenik mesta. Pragled svih mesta i opština, narodnih odbora srezova i pošta u Jugoslaviji.-Beograd,1956.
12. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich.- Warszawa, 1880-1895.-Т.І-XIV.
13. Russisches geographisches Namenbuch/Begr. von M.Vasmer.-Wiesbaden,1962-1980.-Bd.I-X.

Л.Ф.Фомина

Об одном курьезе в русской космонимии

Формирование русской научной номенклатуры космических обозначений практически на всем своем протяжении от XI века и до начала XX века находилось под иноязычным влиянием. Греческое и южнославянское, оно в XVII-XIX вв. сменилось доминирующим латинским. Определенную роль в историческом движении этого пласта лексики играли немецкий и французский языки, особенно в XVIII в.

Остановимся на немецком влиянии в области космонимии. Заметным оно становится в эпоху Петра I. Отсутствующая в русском научном языке устойчивая терминология и номенклатура астрономии заимствовалась нередко из немецкого, засоряя речь «суперварваризмами». Так, Петр I писал в 1706 г. Якову Брюсу: «Элевацию берут по нордштерн», т.е. «восход небесного светила определяют по Полярной звезде».

В 30-е годы XVIII века немецкое влияние становится значительным, а немецкий язык оказывается посредником между приглашенными в Россию академиками – немцами и их русской аудиторией.

В начале XVIII века на звездных картах, в многочисленных книгах и статьях по астрономии появились номинации двух звездных Медведиц **Великий Медведь**, **Малый Медведь** (в нем. Bär – м.р.), **Семь звезд Плеяды** (нем. Siebengestern), **Северная звезда** (нем. Nordstern) и др. Эти астрономические обозначения были кальками немецких наименований. Однако при семантическом калькировании не обходилось и без курьезов.